

Sygn. akt I ACa 696/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Rystał
Sędziowie:	SA Maria Iwankiewicz SA Edyta Buczkowska-Żuk (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Justyna Kotlicka

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa głównego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S.

przeciwko E. M. , A. M. , K. M. i J. M.

przy udziale interwenienta ubocznego Gminy Miasto S.

o wydanie

oraz powództwa wzajemnego E. M.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S.

o ustalenie, uchylenie uchwały, zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i zapłatę

na skutek apelacji pozwanej głównej – powódki wzajemnej i pozostałych pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 9 lipca 2012 r., sygn. akt I C 349/10

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w punkcie pierwszym oddala powództwo o wydanie;

2. uchyla punkty drugi i trzeci;

3. w punkcie czwartym zasądza od powódki głównej-pozwanej wzajemnej na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 120 zł. (sto dwadzieścia złotych), powiększoną o kwotę należnego podatku VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego procesu z tytułu pozwu głównego;

4. *uchyla punkt piąty i szósty;*

II. *oddala apelację pozwanej głównej-powódki wzajemnej w zakresie powództwa wzajemnego;*

III. *odrzuca apelację pozwanych A. M. , K. M. i J. M. w zakresie powództwa wzajemnego;*

IV. *zasądza od powódki głównej - pozwanej wzajemnej na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 120 zł. (sto dwadzieścia złotych), powiększoną o kwotę należnego podatku VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego procesu z tytułu pozwu głównego;*

V. *przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. P. 270 zł. (dwieście siedemdziesiąt złotych), powiększoną o kwotę należnego podatku VAT tytułem wynagrodzenia za reprezentację powódki wzajemnej - pozwanej głównej z urzędu w zakresie powództwa wzajemnego w postępowaniu apelacyjnym.*

E. Buczkowska-Żuk D. Rystał M. Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 696/12

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. wniosła przeciwko pozwanym E. M., A. M., K. M. i J. M. pozew o nakazanie opróżnienia lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w S. i wydania go Spółdzielni w stanie wolnym. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych kosztów procesu.

Ostatecznie precyzując stanowisko w sprawie pozwana E. M., wniosła powództwo wzajemne o stwierdzenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. nr (...) z dnia 17 września 1996 r., ewentualnie o uchylenie tej uchwały oraz o zasądzenie od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. na rzecz E. M. kwoty 632,12 zł tytułem wypłaty równowartości udziałów wniesionych z tytułu członkostwa w Spółdzielni.

Pismem z dnia 28 września 2009 r. (k.104 – 105) Gmina Miasto S. zgłosiła interwencję uboczną po stronie powodowej i wniosła o ustalenie braku po stronie pozwanych uprawnienia do lokalu socjalnego i zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz Gminy Miasta S. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł. Interwient wskazał, że z treści pozwu nie wynika, aby pozwani spełniali przesłanki do skorzystania z dobrodziejstwa przyznania im prawa do lokalu socjalnego.

Postanowieniem z dnia 8 października 2009 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie oddalił wniosek pozwanych o odrzucenie pozwu. (k.107)

Na rozprawie w dniu 4 czerwca 2012 r. (k.532) pełnomocnik pozwanych wyjaśnił, że wszystkie żądania pozwu wzajemnego zgłasza jedynie pozwana E. M., zaś pozostali pozwani powództwa wzajemnego nie wnoszą.

Pozwana zgłosiła zarzut przedawnienia w odniesieniu do wszystkich roszczeń powództwa wzajemnego.

Wyrokiem z dnia 9 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w punkcie I. nakazał pozwanym E. M., A. M., K. M. i J. M. opróżnić lokal mieszkalny nr (...) położony w S. przy ul. (...) i wydać go powódce Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w stanie wolnym, w punkcie II. ustalił, że pozwanym E. M., A. M., K. M. i J. M. przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego, w punkcie III. nakazał wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez Gminę Miasto S. oferty zawarcia z pozwanymi umowy najmu lokalu socjalnego, w punkcie IV zasądził solidarnie od pozwanych E. M., A. M., K. M. i J. M. na rzecz powódki Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. kwotę 337 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w punkcie V. zasądził solidarnie od pozwanych E. M., A. M., K. M. i J. M. na rzecz interwienta ubocznego Gminy Miasto S. kwotę 160 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w punkcie VI. przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 147,60 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z

urzędu w sprawie z powództwa głównego, w punkcie VII. oddalił powództwo wzajemne E. M., w punkcie VIII. przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 442,80 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w sprawie z powództwa wzajemnego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd oparł na następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 21 listopada 1985 r. E. S. (1) złożyła deklarację przystąpienia do (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. i zadeklarowała jeden udział. Decyzją zarządu z dnia 25 marca 1986 r. pozwana została przyjęta w poczet członków spółdzielni. W dniu 30 czerwca 1986 r. wpłaciła tytułem udziału kwotę 1.000 starych złotych. W dniu 23 marca 1990 r. Zarząd Międzyzakładowej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. przydzielił E. S. (2) jako członkowi spółdzielni na podstawie § 20 statutu lokal mieszkalny kat. M – 2 na warunkach lokatorskiego prawa do lokalu w budynku przy ul. (...), składającego się z dwóch izb o powierzchni użytkowej (...)m², mieszkalnej (...) m⁽²⁾. W lokalu tym zamieszkali wraz z E. A. M. oraz ich wspólne dzieci K. M. i J. M.. Ze względu na trudną sytuację finansową pozwanych powstały zaległości w opłatach za korzystanie z lokalu ul. (...) w S.. Na koniec sierpnia 1996 r. zadłużenie wynosiło (bez odsetek) 2.242,59 zł. Pomimo otrzymania wezwania E. S. (2) nie przybyła na posiedzenie Rady Nadzorczej w dniu 17 września 1996 r. w sprawie zamiaru wykluczenia ze Spółdzielni. Uchwałą Nr (...) z dnia 17 września 1996 r. Rada Nadzorcza (...) wykluczyła ze Spółdzielni (...) na podstawie § 15 ust. 1 i 2 Statutu. Pismem z dnia 27 września 1997 r. Rada Nadzorcza poinformowała E. S. (2) o wykluczeniu z członkostwa w spółdzielni na podstawie § 15 ust. 1 i 2 Statutu. W piśmie tym pouczono pozwaną, że od uchwały Rady Nadzorczej przysługuje jej odwołanie do Zebrania przedstawicieli Członków w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia. Pismo to zostało do pozwanej wysłane listem poleconym w dniu 30 września 1996 r. E. S. (2) nie odwołała się od uchwały w przedmiocie wykluczenia. Pozwani pomimo wezwania nie opróżnili i nie wydali w stanie wolnym od osób i rzeczy lokalu przy ul. (...) w S. w terminie do 31 maja 1997 r.

Ustalił Sąd Okręgowy, że wyrokiem z dnia 17 sierpnia 1998 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie nakazał E. S. (2), aby wydała (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) w stanie wolnym od osób i rzeczy oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 183 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. E. S. (2) nie składała apelacji od powyższego wyroku. Orzeczenie to stało się prawomocne w dniu 8 sierpnia 1998 r. W dniu 16 października 1998 r. wyrokowi temu nadano klauzulę wykonalności. Pomimo wydania wyroku nakazującego eksmisję pozwani nadal mieszkali w lokalu przy ul. (...). W listopadzie 2005 r. E. S. (2) zawarła związek małżeński z A. M. i od tego czasu nosi nazwisko S.-M..

W dniu 1 września 2006 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. zawarła z E. M. umowę najmu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S.. Zgodnie z umową osobami uprawnionymi do zamieszkiwania w tym lokalu byli również mąż A. M. oraz dzieci: K. M. i J. M.. Umowa została zawarta na czas określony od dnia 1 września 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2007 r. Z uwagi na istniejące zadłużenie w opłatach za lokal Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) kierowała przeciwko E. M. i A. M. powództwa o zapłatę. W korespondencji kierowanej do Spółdzielni E. S. M. kwestionowała sposób rozliczania przez Spółdzielnię dokonywanych wpłat i wysokość istniejącego zadłużenia. Pismem z dnia 30 kwietnia 2009 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. poinformowała E. M., że w związku z utratą prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w S. i istniejącym zadłużeniem wobec Spółdzielni (na dzień 30 kwietnia 2009 r. wynosiło ogółem 8.355,60 zł) Zarząd Spółdzielni przydzielił pozwanej lokal zastępczy przy ul. (...) w S. o powierzchni użytkowej 31,60m⁽²⁾. W piśmie wskazano, że dotychczas zajmowany lokal przy ul. (...) w S. należy przekazać protokolarnie, wolny od osób i rzeczy w Administracji Spółdzielni a po zdaniu lokalu rozliczony zostanie wkład mieszkaniowy. Jednocześnie Spółdzielnia poinformowała, że w przypadku nie objęcia wskazanego lokalu pozwana będzie obciążona odszkodowaniem za bezumowne zajmowanie lokalu przy ul. (...) w wysokości 1.000 zł plus dotychczasowe opłaty, a ponadto Spółdzielnia skieruje sprawę do egzekucji komorniczej w celu wykonania eksmisji z lokalu.

Ustal Sąd, że pozwani nie wyrazili zgody na przeprowadzkę do lokalu przy ul. (...) i nadal zajmowali lokal przy ul. (...). Od czerwca 2009 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. zaczęła obciążać pozwanych odszkodowaniem za bezumowne zajmowanie tego lokalu w kwocie 1.000 zł plus. Pismem z dnia 10 czerwca 2009 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w S. ponownie wezwała E. M. do dobrowolnego zdania lokalu przy ul. (...) i objęcia w zamian wskazanego lokalu socjalnego przy ul. (...) w S. w nieprzekraczalnym terminie do 17 czerwca 2009 r. W piśmie tym wskazała, że zaległość w opłatach

za lokal według stanu na dzień 10 czerwca 2009 r. wynosi 10.169,89 zł. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w 2009 r. złożyła do komornika sądowego wniosek egzekucyjny o wykonanie eksmisji z lokalu przy ul. (...) na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 1998 r. (sygn. akt I C 512/98). W lipcu 2009 r. Spółdzielnia cofnęła wniosek egzekucyjny i postanowieniem z dnia 17 lipca 2009 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone.

W oparciu o tak dokonane ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał powództwo główne skierowane przeciwko pozwanym E. M., A. M., K. M. i J. M. za uzasadnione, natomiast powództwo wzajemne E. M. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. za bezzasadne.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że z uwagi na przedmiot zgłoszonego powództwa wzajemnego należało w pierwszej kolejności dokonać oceny zasadności zgłoszonych w nim żądań, albowiem rozstrzygnięcie w przedmiocie powództwa wzajemnego mogło mieć wpływ na ocenę powództwa głównego. Syntetycznie przedstawiając stan sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że po kilkukrotnych modyfikacjach pozwu wzajemnego pozwana – powódka wzajemna E. M. zgłaszała cztery żądania:

1. stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. nr 50 z dnia 17 września 1996 r.,
2. ewentualnie uchylecia tej uchwały,
3. nakazania powódce – pozwanej wzajemnej złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przyjęcie E. M. w poczet członków Spółdzielni, niezwłocznie po złożeniu przez E. M. deklaracji członkowskiej, nie później niż w terminie 21 dni od daty wyrokowania,
4. zasądzenia od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. na rzecz E. M. kwoty 632,12 zł tytułem wypłaty równowartości udziałów wniesionych z tytułu członkostwa w Spółdzielni.

Odnosząc się do żądania stwierdzenia nieważności uchwały Sąd pierwszej instancji wskazał, że zaskarżoną przez pozwaną E. M. uchwałę Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. nr 50 podjętą w dniu 17 września 1996 r. o stwierdzenie nieważności tej uchwały oraz jej uchylenie należało ocenić opierając się na przepisach ustawy z dnia 16 września 1983 r. – Prawo spółdzielcze obowiązujących w dacie podjęcia tej uchwały, wedle art. 32 § 1, § 1a, § 2. Cytowany przepis określa ogólną zasadę uprawnienia, a nie obowiązku odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Natomiast § 1a tego artykułu wprowadza obowiązek wyczerpania tego postępowania, ale tylko w określonej kategorii spraw, mianowicie w sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru członków spółdzielni, członek może dochodzić na drodze sądowej swych praw po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego. Artykuł 32 Prawa spółdzielczego, ma charakter ogólny i nie przesądza o rodzaju organów spółdzielni, których uchwały może członek zaskarżyć wprost do sądu. Wyjaśnił Sąd, że rozstrzygnięcia kwestii dopuszczalności powództwa o uchylenie uchwał organów spółdzielni należy poszukiwać w przepisach wspólnych, dotyczących poszczególnych organów spółdzielni i w przepisach odnoszących się do określonych rodzajów spółdzielni. Dopuszczalność zaskarżenia wprost do sądu uchwały organu spółdzielni przewidziana była jedynie do uchwał walnego zgromadzenia (art. 42 Prawa spółdzielczego który nie odnosi się do uchwał rady), natomiast w przepisach dotyczących poszczególnych rodzajów spółdzielni art. 198 § 2 Prawa spółdzielczego tylko w odniesieniu do spółdzielni pracy - stanowi, że członek może dochodzić w drodze sądowej uchylenia uchwały rady spółdzielni o wykluczeniu lub wykreśleniu bez wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego. W takim wypadku zaskarżeniu przez członka podlega uchwała rady spółdzielni. W sprawach o wykluczenie lub wykreślenie członka z rejestru, w których występuje obligatoryjność postępowania wewnątrzspółdzielczego (art. 32 § 1a), gdy bezskutecznie upłynął termin ustalony w statucie spółdzielni do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy, przedmiotem zaskarżenia jest uchwała, od której członek się odwołał (np. uchwała rady nadzorczej). Na podstawie art. 32 § 1a Prawa spółdzielczego uchwała, od której członek się odwołał, zastępuje wówczas uchwałę organu odwoławczego, do której nie doszło.

Podał Sąd, że obowiązujący w dacie podjęcia przez Radę Nadzorczą zaskarżonej uchwały statut przewidywał wewnątrzspółdzielcze postępowanie odwołania się od uchwał Rady Nadzorczej w przedmiocie wykluczenia członka ze spółdzielni (§ 17 statutu wówczas obowiązującego).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że E. M. nie odwołała się do Zebrania Przedstawicieli od uchwały Rady Nadzorczej z dnia 17 września 1996 r. Z zebranych w sprawie dowodów wynika, że miała taką możliwość, lecz z niej nie skorzystała. Pismem z dnia 27 września 1997 r. (k.69) pozwana E. M. (wówczas S.) została poinformowana o wykluczeniu z członkostwa w spółdzielni. W piśmie tym wskazano postanowienia statutu na podstawie których sporna uchwała została podjęta a nadto w uzasadnieniu wskazano, że pozwana uchyla się od wykonywania istotnych zobowiązań wobec spółdzielni, co jest niezgodne z postanowieniami statutu, zasadami współzycia społecznego oraz jest krzywdzące dla pozostałych członków spółdzielni. Podano, że zadłużenie w opłatach wynosiło na dzień 31 sierpnia 1996 r. 2.242,59 zł. W piśmie tym pouczone też pozwaną, że od uchwały Rady Nadzorczej przysługuje jej odwołanie do Zebrania przedstawicieli Członków w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia. Treść tego pisma jednoznacznie wskazywała więc jaka decyzja została podjęta, co było jej uzasadnieniem oraz jaki tryb odwoławczy przysługuje pozwanej-powódce wzajemnej. Pismo to zostało do pozwanej wysłane listem poleconym w dniu 30 września 1996 r. co potwierdza złożona do akt książka nadawcza oraz dziennik korespondencji. Pomimo prawidłowego pouczenia o możliwości odwołania się od uchwały pozwana z tej możliwości nie skorzystała. Sąd Okręgowy uznał za chybione podnoszone przez pozwaną zarzuty, że nie zdawała sobie sprawy ze skutków tej uchwały. Nawet jeśli w chwili otrzymania pisma z 27 września 1996 r. pozwana nie miała pełnej świadomości jakie skutki uchwała ta może wywołać, to w ocenie Sądu Okręgowego z całą pewnością zyskała taką świadomość w dacie otrzymania odpisu pozwu w sprawie o eksmisję, która toczyła się przed Sądem Rejonowym w Szczecinie pod sygn. akt I C 512/98, co miało miejsce w dniu 9 maja 1998 r. (k.7 akt I C 2325/09). W pozwie tym jednoznacznie wskazano, że utrata członkostwa w spółdzielni w konsekwencji prowadzi do utraty lokatorskiego prawa do lokalu. Uznał Sąd, że pozwana E. M. nie może powoływać się na swoje mylne wyobrażenie co do skutków podjętej uchwały, bo nawet jeśli je miała w chwili otrzymania zawiadomienia o wykluczeniu ze spółdzielni to po otrzymaniu pozwu w sprawie I C 512/98 te wątpliwości winny zostać rozwiane. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma zatem uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że opóźnienie w zaskarżeniu przedmiotowej uchwały wynoszące ponad 10 lat można uznać za usprawiedliwione okolicznościami. Jednocześnie zauważył Sąd, że nawet gdyby przyjąć słuszność takiej argumentacji to i tak zaskarżenie uchwały do sądu nie mogło przynieść oczekiwanego przez pozwaną- powódkę wzajemną skutku skoro nie został wyczerpany tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego. Zgodnie z powołanym wyżej art. 32 § 1a Prawa spółdzielczego w sprawach dotyczących członkostwa członek spółdzielni może dochodzić na drodze sądowej swych praw dopiero po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego, przewidzianego w § 1 tegoż art. 32 i w art. 24 § 4, lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy. Skoro pozwana nie złożyła również odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym, mimo że statut Spółdzielni przewidywał taką możliwość, powództwo o uchylenie uchwały rady nadzorczej czy też stwierdzenie jej nieważności nie mogło być uwzględnione. Prawo spółdzielcze - poza wyjątkiem przewidzianym w art. 198 § 2 - nie zawiera bowiem przepisu dopuszczającego roszczenie o uchylenie uchwały rady nadzorczej. Przepisem takim nie jest na pewno powołany przez powódkę wzajemną art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego, stanowiący o możliwości zaskarżenia przez członka spółdzielni do sądu uchwały z powodu jej niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu, bowiem – zważywszy na treść całego art. 42 – dotyczy on wyłącznie uchwał walnego zgromadzenia.

Nadto Sąd Okręgowy niezależnie od powyższego wskazał, iż bezzasadny był podnoszony przez powódkę wzajemną zarzut, że uchwała nr 50 z dnia 17 września 1996 r. narusza art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego i § 17 Statutu, albowiem została podjęta bez wysłuchania pozwanej E. M.. Bezsporne było, że pozwana nie stawiała się na posiedzenie Rady Nadzorczej, które miało miejsce w dniu 17 września 1996 r. Zebrane w sprawie dowody wskazują jednak, że została ona zawiadomiona o terminie tego posiedzenia i nie stawiała się na nim z własnej winy. Pismem z dnia 4 września 1996 r. Rada Nadzorcza (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) poprosiła bowiem E. S. (2) o przybycie na posiedzenie Rady Nadzorczej w dniu 17 września 1996 r. o godz. 18.15 w sprawie zamiaru wykluczenia ze Spółdzielni. Pismo to zostało nadane do pozwanej listem poleconym w dniu 9 września 1996 r., co potwierdzają zapisy książki nadawczej oraz dziennika korespondencji. Za niewiarygodne Sąd uznał zeznania pozwanej E. M., która wskazywała, że nie

wiedziała o tym posiedzeniu Rady Nadzorczej. Dostrzegł przy tym Sąd, że zeznania pozwanej w tym zakresie pozostają sprzeczne z jej zeznaniami złożonymi w sprawie I C 512/98 na rozprawie w dniu 1 czerwca 1998 r., w których wskazywała, że otrzymała zawiadomienie o posiedzeniu Rady Nadzorczej lecz na nie poszła. Skoro więc pozwana miała możliwość złożenia wyjaśnień przed podjęciem decyzji przedmiocie wykluczenia, lecz z tego nie skorzystała, nie może skutecznie zarzucać Spółdzielni, że naruszyła art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego. Odmienne interpretacja zakresu obowiązku wynikającego z art. 24 § 4 (przy uwzględnieniu brzmienia tego przepisu w dacie podjęcia spornej uchwały) prowadziłaby do sytuacji, że członek spółdzielni co do którego istnieją podstawy do wykluczenia, nie stawiając się na posiedzeniu Rady Nadzorczej w celu wysłuchania, mógłby sparaliżować podjęcie jakichkolwiek decyzji przez Radę i w ten sposób unikać konsekwencji za naruszenie obowiązków członka spółdzielni.

W ocenie Sądu pierwszej instancji chybiony był także podnoszony przez pozwaną – powódkę wzajemną zarzut, że zaskarżona uchwała Rady Nadzorczej nie istnieje w obrocie prawnym. W okolicznościach niniejszej sprawy brak wysłuchania nie może prowadzić do konkluzji, że Spółdzielnia naruszyła prawo, skoro to pozwana – powódka wzajemna zaniechała stawiennictwa na posiedzenie Rady Nadzorczej.

Reasumując stwierdził Sąd, że podnoszone przez E. M. zarzuty co do ważności, istnienia czy też zgodności z prawem uchwały Rady Nadzorczej z dnia 17 września 1996 r. są bezzasadne i z tego względu powództwo wzajemne o stwierdzenie nieważności tej uchwały bądź jej uchylenie oddalił.

Marginalnie Sąd wskazał też, że decyzja o wykluczeniu z członkostwa w spółdzielni znajdowała swoje uzasadnienie zarówno w przepisach statutu (§ 15 ust. 2 pkt 4) jak też Prawa o spółdzielniach mieszkaniowych (art. 24 § 1).

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał także zgłoszone przez E. M. żądanie nakazania złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przyjęcie E. M. w poczet członków Spółdzielni, niezwłocznie po złożeniu przez E. M. deklaracji członkowskiej, nie później niż w terminie 21 dni od daty wyrokowania. W niniejszej sprawie uwzględnienie żądania nakazania złożenia oświadczenia woli o treści wskazanej w pozwie wzajemnym wymagałoby stwierdzenia, że na pozwanej wzajemnej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) ciąży obowiązek przyjęcia E. M. do spółdzielni. Ocenił Sąd, że nie ma podstaw do przyjęcia, że taki obowiązek istnieje. Nie wynika on ani z przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ani też ze Statutu spółdzielni. Powódka wzajemna również nie wskazuje źródeł tego obowiązku. Wyjaśnił Sąd, że art. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych stanowi, że członkiem spółdzielni może być osoba fizyczna, choćby nie miała zdolności do czynności prawnych lub miała ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Członkami spółdzielni mogą być oboje małżonkowie, choćby spółdzielcze prawo do lokalu albo prawo odrębnej własności lokalu przysługiwało tylko jednemu z nich. Małżonkowi członka przysługuje roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni. O tym, w jaki sposób zostaje się członkiem spółdzielni – także spółdzielni mieszkaniowej – decydują przepisy art. 17 § 1- 4 Prawa spółdzielczego. Zgodnie z nimi można zostać członkiem spółdzielni, albo będąc jej założycielem poprzez podpisanie statutu (wówczas członkiem zostaje się z chwilą zarejestrowania statutu w sądzie), albo po zarejestrowaniu spółdzielni z chwilą przyjęcia w poczet członków przez uprawniony organ spółdzielni. To, który organ jest uprawniony do przyjmowania członków powinien wskazywać statut spółdzielni. Statut powinien też wskazywać organ, do którego służy odwołanie od decyzji odmawiającej przyjęcia w poczet członków, a także określać terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania. W przypadku pozwanej Spółdzielni zasady te uregulowane zostały w § 12 i 13 aktualnie obowiązującego statutu. Podstawą przyjęcia w poczet członków spółdzielni jest zatem uchwała właściwego organu spółdzielni – tu zarządu (§3 ust. 3 Statutu). O odmowie przyjęcia kandydata na członka spółdzielni należy go powiadomić na piśmie podając uzasadnienie. Może on wówczas odwołać się do Rady Nadzorczej jako organu właściwego do rozpatrywania takich odwołań. Zajęcie negatywnego stanowiska przez organ odwoławczy w zasadzie wyczerpuje procedurę i nie ma już możliwości składania kolejnych odwołań albo zaskarżenia do sądu odmowy przyjęcia w poczet członków spółdzielni. Spółdzielnia jest bowiem samorządnym zrzeszeniem członków i sama przyjmuje członków. Od tej zasady mogą jednak być wyjątki, a dotyczą one możliwości zgłaszania i dochodzenia na drodze sądowej roszczeń o przyjęcie do spółdzielni. Statut Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w § 14 ust. 5 pkt 1-6 określa wypadki w jakich zarząd nie może odmówić przyjęcia określonej osoby do Spółdzielni. Żaden z opisanych w statucie przypadków nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie, ta sama konkluzja dotyczy sytuacji przewidzianych przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Również w orzecznictwie Sądu

Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że Prawo spółdzielcze nie przyznaje osobie, która wyrazi gotowość wstąpienia do spółdzielni, roszczenia o przyjęcie jej do grona członków. Ustawodawca wyszedł bowiem z założenia, że zgodnie z zasadą samorządności spółdzielni tylko jej organy powinny oceniać, czy osoba zgłaszająca się odpowiada wymogom stawianym członkom danej spółdzielni. Od tej zasady występują jednak wyjątki wówczas, gdy roszczenie o przyjęcie do spółdzielni wynika ze szczególnej podstawy, którą może stanowić statut spółdzielni, umowa zawarta ze spółdzielnią albo przepis szczególny (vide: wyrok SN z dnia 31.01.2002 r. IV CKN 646/00, wyrok SN z dnia 23.06.1986 r. I CR 143/86).

Podał Sąd, że ostatnie z żądań zgłoszonych w powództwie wzajemnym tj. żądanie zasądzenia od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. na rzecz E. M. kwoty 632,12 zł tytułem wypłaty równowartości udziałów wniesionych z tytułu członkostwa w Spółdzielni oparte było na art. 21 Prawa spółdzielczego. Sposób i termin zwrotu określa statut. § 148 statutu pozwanej stanowi, że w razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu byłemu członkowi lub spadkobiercom zmarłego członka przysługuje po potrąceniu należności przypadających Spółdzielni zwrot udziałów i wkładu mieszkaniowego na zasadach przewidzianych w § 128 Statutu. Z § 128 Statutu wynika natomiast, że warunkiem wypłaty wartości wkładu mieszkaniowego albo jego części jest opróżnienie lokalu. Te same zasady poprzez odesłanie zawarte w § 148 stosować należy w przypadku zwrotu udziałów. W niniejszej sprawie pozwani do chwili obecnej nie opróżnili lokalu przy ul. (...) w S., a zatem żądanie wypłaty udziałów uznał Sąd co najmniej za przedwczesne i z tego względu powództwo oddalił.

Reasumując stwierdził Sąd, że wszystkie zgłoszone przez E. M. żądania pozwu wzajemnego okazały się bezzasadne. Z uwagi na fakt, że u podstaw oddalenia powództwa wzajemnego leży przyczyny powyżej wskazane, za bezprzedmiotowy uznał Sąd zgłoszony przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) z ostrożności procesowej zarzut przedawnienia.

Przechodząc do rozpoznania pozwu głównego o nakazanie opróżnienia i wydania lokalu przy ul. (...) w S. Sąd Okręgowy wskazał, że jego podstawę prawną stanowi art. 222 § 1 k.c., wedle którego właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Za bezsporne uznał Sąd, że lokal nr (...) położony w S. przy ul. (...) stanowi własność Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., oraz że lokalem tym faktycznie władają pozwani. Umowa najmu zawarta z pozwaną E. M. w dniu 1 września 2006 r. wygasła po upływie okresu na jaki została zawarta tj. w dniu 31 sierpnia 2007 r. Uznał Sąd, że pozwani nie posiadają tytułu prawnego do zajmowania lokalu, a więc zasadne jest żądanie powódki o nakazanie pozwanym, aby opróżnili lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) i wydali go powódce Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w stanie wolnym od osób i rzeczy. Pozwani nie wykazali w toku postępowania, iż przysługuje im jakiegokolwiek uprawnienie hamujące prawa właściciela. Decyzja Rady Nadzorczej Spółdzielni w przedmiocie wykluczenia E. M. z członkostwa nie została skutecznie wzruszona, zaś konsekwencją wykluczenia był utrata spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu (art. 218 § 2 Prawa spółdzielczego w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia uchwały o wykluczeniu). Z tego względu na podstawie art. 222 §1 kc Sąd orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Zgodnie z art. 14 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego w wyroku nakazującym opróżnienie lokalu sąd orzekł o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego.

Orzeczenie w pkt III uzasadnienia Sąd oparł na treści art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł na dowodach z dokumentów, zeznaniach świadków oraz stron. Sąd dał wiarę zeznaniom przesłuchanych w sprawie świadków, albowiem pozostawały one spójne z pozostałym materiałem dowodowym. Zeznania stron Sąd również w przeważającej części ocenił jako wiarygodne. Wiarygodności odmówił jedynie zeznaniom E. M. w zakresie dotyczącym kwestii niezawiadomienia jej o posiedzeniu rady Nadzorczej z dnia 17 września 1996 r., albowiem pozostawały one sprzeczne z zeznaniami złożonymi przez pozwaną w tej kwestii w sprawie

I C 512/98. Sąd nie czynił natomiast ustaleń na podstawie opinii biegłego, albowiem okoliczności, na które opinia ta została przeprowadzona nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Z tych samych względów Sąd nie odnosił się do zarzutów zgłoszonych do opinii przez strony.

Orzeczenie o kosztach procesu z powództwa głównego zawarte w pkt IV wyroku Sąd oparł na treści art. 98 i 108 k.p.c.

O kosztach na rzecz interwenienta ubocznego Sąd orzekł na podstawie art. 107 k.p.c.

W pkt VI wyroku Sąd orzekł o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanym z urzędu w zakresie powództwa głównego przyznając pełnomocnikowi wynagrodzenie ustalone na podstawie § 15 w zw. z § 9 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163 poz. 1349 ze zm.) powiększone o podatek VAT. Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu w zakresie powództwa wzajemnego Sąd ustalił na podstawie §10 pkt 1 i § 6 pkt 2 biorąc pod uwagę podaną w pozwie wzajemnym wartość przedmiotu sporu w kwocie 633 zł.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacją pozwani.

W wywiedzionej osobiście przez pozwanych apelacji, wskazali, że zaskarżają wyrok w całości zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na treść orzeczenia, tj.:

art. 48 § 5 k.p.c. 379 § 5 poprzez nienależyte rozważenie całokształtu materiału dowodowego sprawy oraz wybiórczy dobór dowodów dotyczących postawionego zarzutu, jednostronną ocenę i interpretację dowodów, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy – w tym w szczególności brak dowodów, które wskazywałyby w sposób nie budzący wątpliwości na sprawstwo pozwanych – i jego obiektywna ocena prowadzi do odmiennych ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, aniżeli tych poczynionych przez Sąd.

art. 518 k.p.c. poprzez nienależyte wyjaśnienie podstaw przyjęcia sprawstwa pozwanych w zakresie czynu opisanego w części wstępnej wyroku oraz brak przedstawienia dowodów na ich ewentualne poparcie;

oraz wynikający z powyższych:

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, iż pozwana E. M. że :

a. miała wiedzę, która pozwalała jej przyjąć, iż wiedziała o fakcie skutecznego unieważnienia uchwały Rady Nadzwyczajnego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 17 września 1996 r.

b. zeznania pozwanej E. M. były sprzeczne z zeznaniami przywoływanej rozprawy o sygn. Akt IC 512 /98 z dnia 17-08-1998 r. z zeznaniami ze sprawy IC 349/10 wynikającą ze swobodnej interpretacji Sądu ,

c. całkowicie pominięcie faktu podpisania Umowy Najmu we wrześniu 2006 Powódki z Pozwaną i stanu prawnego wynikającego z niego.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, w razie nieuwzględnienia powyższych zarzutów, orzeczeniu temu pozwani zarzucili rażąco niewspółmierność postanowienia, podczas gdy okoliczności dotyczące Pozwanej i Powódki wzajemnej w samym uzasadnieniu wykazują sprzeczne fakty i nie mogą przemawiać jedynie na korzyść strony Powodowej.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ponowne rozpatrzenie sprawy i uwzględnienie pozwu wzajemnego z doprecyzowaniem czy Pozwana prawnie czy bezprawnie zajmowała lokal na podstawie zaistniałych nowych okoliczności podpisania z nią przez Powódkę Umowy Najmu w 2006 r. ,co bezspornie miało miejsce nie zostało określone jaki wówczas Pozwana miała status co do zamieszkiwanych zasobów mieszkaniowych a w ocenie Sądu zostało całkowicie pominięte . W razie konieczności pozwani wnieśli o uchylenie

przedmiotowego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania; a w przypadku nieuwzględniania w/w wniosku, z daleko posuniętej ostrożności procesowej wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę rozstrzygnięć co do wydanie przedmiotowego lokalu i ustalenie strony prawnej co do spornego lokalu po podpisaniu z Pozwaną Umowy Najmu i czy podpisanie takiej umowy, która z mocy prawa daje możliwość przydzielenia mieszkania podczas gdy pozwana nie utraciła przydziału o przydział lokalu.

Od powyższego wyroku apelację w imieniu pozwanych wniósł również pełnomocnik , wskazując, że zaskarża wyrok w części, to jest:

a) co do punktu I sentencji, w którym nakazano pozwanym opuścić lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) i wydać go powódce;

b) co do punktu IV sentencji, w którym zasądzono solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 337 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

c) co do punktu V sentencji, w którym zasądzono solidarnie od pozwanych na rzecz interwenienta ubocznego kwotę 160 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Skarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania, a w tym art. 233 §1 k.p.c., art. 227 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i zastąpienie jej dowolną oceną dowodów, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, poprzez nieprzyjęcie, że po upływie rocznego terminu, na który strony zawarły umowę najmu z 01 września 2006 r. pozwani korzystali z lokalu położonego w S. przy ul. (...), za zgodą pozwanej pomimo, że z materiału dowodowego wynika, że powódka przez okres półtora roku liczonego po 31 sierpnia 2007 r., nie wzywała pozwanych do opuszczenia lokalu, nadal obciążała pozwanych czynszem i opłatami określonymi w umowie najmu, aż do maja 2009 r. nie obciążała pozwanych odszkodowaniem za bezumowne korzystanie;

2) naruszenie przepisów postępowania, a w tym art. 98 §1 k.p.c. i 102 k.p.c. poprzez zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 337 zł tytułem zwrotu kosztów procesu pomimo, że powództwo powinno być oddalone, a niezależnie od tego ze względu na ten fakt, że szczególna sytuacja pozwanych świadczy o potrzebie i możliwości odstąpienia od obciążenia pozwanych kosztami postępowania;

3) naruszenie przepisów postępowania, a w tym art. 107 k.p.c. poprzez zasądzenie od pozwanych kosztów procesu na rzecz interwenienta ubocznego pomimo, że jego czynności nie wywarłyżądanego skutku i nie może on być uznany za stronę wygrywającą spór;

4) naruszenie prawa materialnego, a w tym art. 222 §1 kc w zw. z art. 674 kc poprzez nakazanie pozwanym opróżnienia lokalu mieszkalnego i wydanie go powódce pomimo posiadania przez pozwanych prawa do lokalu, tj. obowiązywania umowy najmu zawartej 01 września 2006 r., która wskutek używania za zgodą wynajmującego została przedłużona na czas nieoznaczony.

W oparciu o powyższe zarzuty pełnomocnik pozwanych postulował:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

a) oddalenie powództwa powódki Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w całości;

b) odstąpienie od obciążenia pozwanych kosztami procesu na rzecz powódki;

c) odstąpienie od obciążenia pozwanych kosztami procesu na rzecz interwenienta ubocznego.

ewentualnie

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Wniósł również o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów postępowania przed sądem drugiej instancji według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego i jednocześnie wskazuje, że koszty te nie zostały pokryte ani w całości ani żadnej części.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie obu apelacji w całości, oddalenie wniosków dowodowych złożonych przez pozwanych jako spóźnionych oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 31 stycznia 2013 r. pełnomocnik pozwanych poinformował o zmianie stanu faktycznego w sprawie, polegającego na tym, że wobec pozwanych w dniu 10 października 2012 r. została wykonana eksmisja z lokalu przy ul. (...) w S.. Eksmisję z lokalu przeprowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin P. iZ. w S. w sprawie o sygn.. akt Km 2451/12 (dowód: protokół z czynności egzekucyjnych z dnia 10 października 2012 r. na k. 670).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych co do powództwa głównego ostatecznie skutkowałą wydaniem orzeczenia o charakterze reformatoryjnym w postulowanym kierunku, bez względu na argumentację w niej zaprezentowaną, z uwagi na zmianę okoliczności faktycznych w sprawie zaistniałych po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy i braku reakcji procesowej strony powodowej z powództwa głównego na powyższe.

W pierwszej kolejności wyjaśnić należy, że w sprawie wpłynęły odrębnie dwa pisma procesowe strony pozwanej, stanowiące jej apelację. Jedno pismo sporządzone zostało przez pozwanych osobiście, zawierało ono zaskarżenie całości wyroku, natomiast drugie pismo pełnomocnika pozwanych zaskarżało wyrok w części co do punktu I, IV i V. Uwzględniwszy powyższe, jako, że apelacja złożona przez pozwanych osobiście jest szersza, uznać należało, że apelacja strony pozwanej odnosi się do całego wyroku.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanych co do roszczenia głównego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. determinujące znaczenie dla kierunku jej rozpoznania nadać należy zmianie stanu faktycznego w sprawie, która nastąpiła już po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy. Wedle natomiast art. 316 § 1 k.p.c. Sąd wydaje wyrok biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Przypomnieć trzeba, że powódka domagała się wydania jej lokalu przy ul. (...) w S., jako że pozwani zajmują go bez podstawy prawnej – pozwana E. S. (2) utraciła tytuł prawny do lokalu z uwagi na prawomocne jej wykluczenie z członkostwa Spółdzielni uchwałą Rady Nadzorczej nr 50 z dnia 17 września 1996 r., natomiast umowa najmu z dnia 1 września 2006 r. została zawarta do dnia 31 sierpnia 2007 r. Pismem z dnia 10 czerwca 2009 r. Spółdzielnia wezwała E. M. do dobrowolnego zdania lokalu. W 2009 r. złożyła do komornika Sądowego wniosek o egzekucję wyroku eksmisyjnego z lokalu w oparciu o wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 1998 r. W lipcu 2009 r. cofnęła wniosek, a postępowanie umorzono. Niekwestionowane było, że w chwili wyrokowania przez Sąd Okręgowy tj. w dniu 9 lipca 2012 r. pozwani zamieszkiwali w lokalu, którego wydania domagała się powódka. Natomiast jak wynika z oświadczenia pełnomocnika pozwanych złożonego na rozprawie w dniu 31 stycznia 2013 r., w dniu 10 października 2012 r. został już wykonany wyrok eksmisyjny, a lokal został wydany wierzycielowi tj. Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S., w lokalu tym obecnie pozwani nie zamieszkują. Pozwani zawarli umowę najmu z Gminą Miasto S. w dniu 8 grudnia 2012 r. (oświadczenie pozwanej E. M. na rozprawie w dniu 31 stycznia 2013 r. oraz protokół z czynności egzekucyjnych z dnia 10 października 2012 r. na k. 670). W konsekwencji powyższego, stwierdzić należy na etapie postępowania apelacyjnego, że skoro powódka domagała się wydania lokalu przez pozwanych, co ostatecznie nastąpiło już po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy tj. w dniu 10 października 2012 r. jej żądanie na chwilę rozpoznawania apelacji jest nieuzasadnione. Stanowiska swego na etapie postępowania odwoławczego powódka nie zweryfikowała i nadal

domagała się wydania lokalu. Tymczasem roszczenie powodowej Spółdzielni o wydanie lokalu uległo dezaktualizacji z uwagi na spełnienie dochodzonego roszczenia. Bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia, że wydanie lokalu nastąpiło na skutek przymusowego wykonania orzeczenia eksmisyjnego zapadłego w dniu 1998 r. W świetle art. 222 § 1 k.c. właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Istotna zatem dla oceny zasadności żądania powódki pozostawała okoliczność, czy pozwani faktycznie władają nieruchomością należącą do Spółdzielni, co w niniejszej sprawie już nie ma miejsca.

Tytułem uwagi ogólnej wyjaśnić należy, że celem procesu cywilnego jest urzeczywistnienie obowiązującej normy prawnej w stosunkach cywilnoprawnych. Aby to urzeczywistnienie w konkretnym wypadku mogło nastąpić, w procesie muszą brać udział te podmioty prawne, w charakterze stron procesowym, odnośnie których właśnie zgodnie z przepisami prawa materialnego ma być zrealizowana odpowiednia norma prawna. Innymi słowy strony procesowe muszą pozostawać w pewnym stosunku do przedmiotu procesu. Powód musi być uprawniony do występowania z określonym roszczeniem, a pozwany zobowiązany do jego zaspokojenia (legitymacja procesowa). Aby mogło zapaść pozytywne rozstrzygnięcie merytoryczne legitymacja procesowa musi zachodzić zarówno po stronie powoda (legitymacja czynna), jak i po drugiej stronie procesowej (legitymacja bierna). O istnieniu czy też braku tej legitymacji decyduje prawo materialne na podstawie podanego w pozwie stanu faktycznego. Okoliczności na jakich opiera się legitymacja procesowa powoda i pozwanego winny zostać udowodnione, aby sąd mógł dokonać na ich podstawie ustaleń faktycznych. Natomiast brak legitymacji procesowej po którejkolwiek ze stron prowadzi do oddalenia powództwa.

Jako, że pozwani na etapie postępowania odwoławczego nie mieszkają już w lokalu przy ul. ul. (...) w S., a tym samym rzeczą nie władają czego wymaga dyspozycja art. 222 § 1 k.c., utracili legitymacji procesową bierną. Roszczenie o wydanie lokalu jest więc niezasadne i podlega oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe, w chwili obecnej zbędne jest rozstrzygnięcie kwestii związanej z tym, czy pozwanym przysługiwał tytuł prawny do zajmowanego lokalu. Pełnomocnik pozwanych w wywiedzionej przez siebie apelacji podniósł bowiem, że takim tytułem pozwani się legitymowali - powódka po dniu 31 sierpnia 2007 r. w sposób dorozumiany wyraziła zgodę na dalsze trwanie stosunku najmu na czas nieoznaczony, w opozycji do oceny Sądu Okręgowego, iż pozwani nie posiadają tytułu prawnego do zajmowania lokalu, w związku z czym zasadne jest żądanie powódki o nakazanie pozwanym, aby opróżnili lokal mieszkalny położony w S. przy ul. (...) i wydali go powódce Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. w stanie wolnym od osób i rzeczy.

Z tych względów jako, że ostatecznie powództwo nie mogło zostać uwzględnione, rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie mogło się ostać, w związku z czym konieczne było dokonanie jego zmiany w punkcie pierwszym, o czym orzeczono w oparciu o treść art. 386 § 1 k.p.c. w punkcie I podpunkt 1. sentencji. Podkreślić jednocześnie wypada, że zmiana rozstrzygnięcia nastąpiła na skutek zmiany stanu faktycznego w sprawie zaistniałego już po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji.

Korelatem rozstrzygnięcia nakazującego wydanie lokalu, było orzeczenie w przedmiocie ustalenia uprawnienia do lokalu socjalnego w oparciu o treść art. 14 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego. W konsekwencji oddalenia powództwa, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zawarte w punkcie drugim i trzecim odnoszącym się do ustalenia praw pozwanych do lokalu zastępczego oraz wstrzymania wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia przez Gminę Miasto S. oferty zawarcia z pozwanymi umowy najmu lokalu socjalnego podlegało uchyleniu, jako zbędne, o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 2 sentencji.

Weryfikacji podlegało również orzeczenie o kosztach procesu z tytułu pozwu głównego powstałych przed Sądem Okręgowym zawarte w punkcie czwartym, piątym i szóstym. Mianowicie skoro powództwo Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. ostatecznie nie zostało uwzględnione, tym samym oceniając, którą stronę należy uznać za przegrywającą sprawę w rozumieniu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. ocena ta wypada na niekorzyść strony powodowej. Roszczenie Spółdzielni

zostało zaspokojone w trakcie trwania postępowania odwoławczego, właściwym było cofnięcie pozwu przez powódkę – czego ta nie uczyniła-, a co pozwalałoby uznać ją za wygrywającą sprawę. Jako, że powództwo zostało oddalone, to powódka jest stroną przegrywającą, w związku z czym to na niej spoczywa ciężar zwrotu kosztów przeciwnikowi procesowemu, który był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika. O powyższym orzeczono w punkcie I. podpunkt 3. sentencji na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Tym samym uznając pozwanych za stronę wygrywającą sprawę, podstawy do solidarnego zasądzenia od nich na rzecz interwenienta ubocznego zwrotu kosztów procesu nie ma, wobec czego orzeczenie Sądu Okręgowego w punkcie V. nie mogło się ostać. Jednocześnie na skutek orzeczenia o zwrocie kosztów zastępstwa procesowego pozwanych z powództwa głównego uchyleniu podlegało rozstrzygnięcie o przyznaniu tych kosztów radcy prawnemu od Skarbu Państwa. W konsekwencji o powyższych kosztach orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w punkcie I. podpunkt 4. sentencji.

Jako, że apelacja pozwanych z pozwu głównego skutkowałą wydaniem orzeczenia w postulowanym przez nich kierunku tj. oddaleniem powództwa w całości, a pozwani byli reprezentowani w sprawie przez radcę prawnego T. P., orzeczono w punkcie IV. sentencji o zwrocie kosztów postępowania apelacyjnego art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 3 cyt. rozporządzenia.

Przechodząc do rozpoznania apelacji pozwanej E. M. – powódki wzajemnej, co do powództwa wzajemnego, stwierdzić należy, że jej argumentacja zawarta w osobiście wniesionej przez skarżącą apelacji nie mogła skutkować wydaniem orzeczenia w oczekiwanym przez skarżącą kierunku. Syntetycznie rzecz ujmując powódka wzajemna kwestionowała m.in. przyjęcie przez Sąd, że skutecznie poinformowano ją o utracie członkostwa, podważając ustalenia dokonane w oparciu o książkę nadawczą (k.597), zakwestionowała możliwość zaskarżenia uchwały Rady Nadzorczej, skoro nie powiadomiono jej o takiej możliwości (k.599), a statutu Spółdzielni nie doręczała.

Tymczasem ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Okręgowy nie budzi zastrzeżeń, nastąpiła w oparciu o treść zasad wynikających z treści art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia dokonane przez Sąd Okręgowy i ocenę prawną zgłoszonych przez pozwaną- powódkę wzajemną roszczeń, przyjmując je za własne, co czyni zbędnym ich powielanie.

Przypomnieć należy, że powódka wzajemna E. M. zgłaszała cztery żądania: stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. nr 50 z dnia 17 września 1996 r.; ewentualnie uchylenia tej uchwały; nakazania powódce – pozwanej wzajemnej złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przyjęcie E. M. w poczet członków Spółdzielni, niezwłocznie po złożeniu przez E. M. deklaracji członkowskiej, nie później niż w terminie 21 dni od daty wyrokowania; zasądzenia od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. na rzecz E. M. kwoty 632,12 zł tytułem wypłaty równowartości udziałów wniesionych z tytułu członkostwa w Spółdzielni. Prawidłowo uznał Sąd, że wszystkie zgłoszone przez E. M. żądania pozwu wzajemnego okazały się bezzasadne.

Przede wszystkim prawidłowo Sąd Okręgowy oddalając powództwo wzajemne, w odniesieniu do stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej nr 50 z dnia 17 września 1996 r., w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1983 r. – Prawo spółdzielcze obowiązującą w dacie podjęcia uchwały, wedle art. 32 § 1, § 1a, § 2 powołanej ustawy oraz § 17 statutu Spółdzielni, wyjaśnił, że powódka wzajemna nie odwołała się do Zebrania Przedstawicieli od uchwały Rady Nadzorczej z dnia 17 września 1996 r. Uznał Sąd, że pozwana E. M. nie może powoływać się na swoje mylne wyobrażenie co do skutków podjętej uchwały, bo nawet jeśli je miała w chwili otrzymania zawiadomienia o wykluczeniu ze spółdzielni to po otrzymaniu pozwu w sprawie I C 512/98 te wątpliwości winny zostać rozwiane. Słusznie ocenił też Sąd Okręgowy, że nie ma uzasadnionych podstaw do przyjęcia, iż opóźnienie w zaskarżeniu przedmiotowej uchwały wynoszące ponad 10 lat można uznać za usprawiedliwione okolicznościami. Powódka wzajemna powołuje się bowiem na trudności finansowe, upadek jej firmy w ówczesnym okresie, egzekucje komornicze oraz depresję z tym związaną. O ile nikt nie neguje, że w czasie wykluczenia E. S. (2) ze Spółdzielni znajdowała się

ona w ciężkiej sytuacji, to skarżąca w żaden sposób nie próbuje wyjaśnić przyczyn, dla których nie kwestionowała uchwały, choćby po wydaniu wyroku eksmisyjnego w dniu 17 sierpnia 1998 r. (k. 55 akt sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w Szczecinie o sygn. akt I C 512/98). Skarżąca na etapie apelacji formułuje twierdzenia o tym, że nie powiadomiła jej powódka skutecznie o powzięciu uchwały, a w książce nadawczej pod tym samym numerem figuruje nazwisko nieznanego jej mężczyzny (k. 597, 599). Powódka wzajemna podniosła, że swobodną interpretacją Sądu było uznanie jej zeznań w niniejszej sprawie za sprzeczne z zeznaniami złożonymi do sprawy o eksmisyję o sygn. akt I C 512/98.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko Sądu Okręgowego co do tego, że Spółdzielnia skutecznie powiadomiła powódkę wzajemną zarówno o posiedzeniu Rady Nadzorczej jak i podjęciu uchwały jest prawidłowe.

Przede wszystkim nie sposób mówić o swobodnej interpretacji Sądu (k. 596) co do twierdzeń skarżącej artykułowanych w sprawie o sygn. akt I C 512/98 o otrzymaniu zawiadomienia o posiedzeniu Rady Nadzorczej, skoro z zapisu protokołu z rozprawy w dniu 1 czerwca 1998 r. zawartych na k. 20v. tychże akt wprost wynika, że skarżąca otrzymała od powoda (czyli Spółdzielni) zawiadomienie o posiedzeniu Rady Nadzorczej, ale wówczas – jak oświadczyła- nie było skarżącej i nie przyszła. Sama potwierdza zatem, że jej nieobecność na posiedzeniu była spowodowana tym, że jej nie było. Powyższe zeznania znajdują potwierdzenie w zapisach w książce nadawczej (k. 377), z której wynika, że w dniu 9 września 1996 r. nadano listem poleconym do E. S. korespondencję. Nic zatem nie sprzeciwia się w przyjęciu, że skarżąca skutecznie poinformowano o posiedzeniu. Słusznie więc Sąd Okręgowy za bezzasadny uznał podnoszony przez powódkę wzajemną zarzut, że uchwała nr 50 z dnia 17 września 1996 r. narusza art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego i § 17 Statutu, albowiem została podjęta bez wysłuchania pozwanej E. M.. Trafnie uznał Sąd, że pozwana nie stawiała się na posiedzenie Rady Nadzorczej, które miało miejsce w dniu 17 września 1996 r., a zebrane w sprawie dowody wskazują jednak, że została ona zawiadomiona o terminie tego posiedzenia i nie stawiała się na nim z własnej winy.

Podobnie ocenić należy fakt otrzymania przez skarżącą informacji o wykluczeniu ze Spółdzielni pismem z dnia 27 września 1997 r. Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w zapisach dziennika korespondencji (k. 377) oraz książki nadawczej, z których wynika, iż w dniu 30 września 1996 r. wysłano E. S. zawiadomienie o podjęciu uchwały z dnia 17 września 1996 r. o wykluczeniu. Wprawdzie praktyką w Spółdzielni było wysyłanie korespondencji listem poleconym-bez potwierdzenia odbioru- niemniej jednak, Spółdzielnia nie otrzymała zwrotu nadanej korespondencji (vide: zeznania J. O. na k. 380v.). Niezrozumiały jest przy tym wywód powódki wzajemnej o skuteczności poinformowania skarżącej o utracie członkostwa, skoro pod tym samym numerem (nie podała przy tym powódka wzajemna jakim) figuruje nazwisko nieznanego jej mężczyzny (k. 597).

Mając na uwadze powyższe, stanowisko powódki wzajemnej, co do tego, że nie miała ona wiedzy o możliwości wniesienia odwołania w terminie statutowym, bowiem nie poinformowano jej o istnieniu uchwały nie zasługuje na uwzględnienie.

Wreszcie zauważył też Sąd, że nawet gdyby przyjąć słuszność takiej argumentacji to i tak zaskarżenie uchwały do sądu nie mogło przynieść oczekiwanego przez powódkę wzajemną skutku skoro nie został wyczerpany w pierwszej kolejności tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego. Zgodnie z art. 32 § 1a Prawa spółdzielczego w sprawach dotyczących członkostwa członek spółdzielni może dochodzić na drodze sądowej swych praw dopiero po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego, przewidzianego w § 1 tegoż art. 32 i w art. 24 § 4, lub po bezskutecznym upływie terminów ustalonych w statucie do podjęcia uchwały przez organ odwoławczy. Wyjaśnił Sąd, że skoro pozwana nie złożyła również odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym, mimo że statut Spółdzielni przewidywał taką możliwość, powództwo o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej czy też stwierdzenie jej nieważności nie mogło być uwzględnione. Jednocześnie wskazać należy, że skarżąca sama przyznaje w apelacji, iż statut był w istocie osiągalny – choć jak podnosi za odpłatnością (k. 599).

Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał za chybiony podnoszony przez pozwaną – powódkę wzajemną zarzut, że zaskarżona uchwała Rady Nadzorczej nie istnieje w obrocie prawnym. Trafnie wyjaśnił Sąd, że o nieistnieniu

uchwały można mówić wtedy, kiedy nieprawidłowości w zwołaniu lub procedowaniu określonych organów wykluczają możliwość stwierdzenia, że wyraziły one wolę jako ten właśnie, uprawniony organ.

Sąd Apelacyjny w całości podziela też argumentację Sądu pierwszej instancji, co do bezzasadności zgłoszonego przez E. M. żądania nakazania złożenia oświadczenia woli w trybie art. 64 k.c. o przyjęciu E. M. w poczet członków Spółdzielni, niezwłocznie po złożeniu przez E. M. deklaracji członkowskiej, nie później niż w terminie 21 dni od daty wyrokowania. Prawidłowo wyjaśnił Sąd na stronie 16-17 uzasadnienia (k. 581-582), że w niniejszej sprawie uwzględnienie żądania nakazania złożenia oświadczenia woli o treści wskazanej w pozwie wzajemnym wymagałoby stwierdzenia, że na pozwanej wzajemnej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) ciąży obowiązek przyjęcia E. M. do spółdzielni, a jurystycznych podstaw do przyjęcia istnienia takiego obowiązku nie ma. Nie wiąże się powyższy obowiązek z przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ani też Statutu Spółdzielni- obowiązującego – jak wskazał Sąd na dzień wyrokowania, co wynika z treści uzasadnienia na k. 581 i 582.

Skarżąca w żaden sposób nie odniosła się w treści apelacji do ostatniego z żądań zgłoszonych w powództwie wzajemnym tj. żądania zasądzenia od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S. na rzecz E. M. kwoty 632,12 zł tytułem wypłaty równowartości udziałów wniesionych z tytułu członkostwa w Spółdzielni. Podstaw do zmiany orzeczenia w tym zakresie Sąd odwoławczy nie ma. Powódka wzajemna nie wykazała, że wkład w takiej wysokości nadal jej przysługuje, przede wszystkim w kontekście twierdzeń pozwanej wzajemnej, że udział w wysokości 1.000 zł wpłacony przez powódkę nie uległ waloryzacji (k. 542-543) i wynosi 0,10 zł oraz w kontekście nadal występujących zaległości. Jak zeznał na rozprawie w dniu 4 czerwca 2012 r. J. W. (k. 535) zaległość powódki wzajemnej - na dzień składania jego zeznań - przekraczała kwotę 30.000 zł. Wedle art. 21 Prawa spółdzielczego sposób i termin zwrotu wkładu określa statut, a z § 148 statutu pozwanej wynika, że w razie wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu byłemu członkowi lub spadkobiercom zmarłego członka przysługuje po potrąceniu należności przypadających Spółdzielni zwrot udziałów i wkładu mieszkaniowego na zasadach przewidzianych w § 128 Statutu.

Ostatecznie stwierdzić należy, że trafnie uznał Sąd Okręgowy, iż wszystkie zgłoszone przez E. M. żądania pozwu wzajemnego są bezzasadne. Dlatego też apelacja powódki wzajemnej podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. o czym orzeczono w punkcie II sentencji.

Natomiast apelacja pozwanych A. M., K. M. i J. M. w zakresie powództwa wzajemnego podlegała odrzuceniu z uwagi na jej niedopuszczalność jako, że ww. osoby pozwu głównego nie wnosiły, a zaskarżony apelacją wyrok w części odnoszącej się do powództwa wzajemnego nie zawiera rozstrzygnięcia w stosunku do wnoszących apelację: A. M., K. M. i J. M..

Zauważyć należy, iż nie można przyjąć, że samo uczestnictwo strony w procesie daje jej legitymację do wniesienia apelacji, od każdego wyroku wydanego w tym procesie. Legitymacja do wniesienia apelacji od wyroku przysługuje tylko stronie, której dotyczy ten wyrok, przez co należy rozumieć, że wyrok zawiera rozstrzygnięcie (pozytywne lub negatywne) o żądaniu, z którym ta strona wystąpiła (jako powód) lub które przeciwko niej zostało skierowane (jako pozwanemu). Jak łatwo zauważyć, okoliczność, czy wyrok dotyczy strony, ma w omawianym wypadku wymiar czysto formalny. Zagadnienie, czy wyrok realizuje prawa strony lub też w nie godzi, czy kreuje obowiązki strony lub je uchyla, należy do sfery prawa materialnego i nie ma wpływu na kwestię formalną - legitymacji do wniesienia apelacji od wyroku. Dlatego też trzeba uznać, że niedopuszczalna jest apelacja pozwanych - A. M., K. M. i J. M. ze względu na brak ich legitymacji do wniesienia apelacji w sprawie z powództwa wzajemnego E. M. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w S.. Zaskarżony apelacją wyrok w tej części odnosi się bowiem jedynie do powódki wzajemnej E. M.. Zaakcentować należy, że żądanie pozwu wzajemnego zgłosiła E. M. o czym świadczy przede wszystkim treść samego wyroku w punkcie VII, w którym Sąd Okręgowy oddalił powództwo wzajemne E. M., oraz oświadczenie złożone na rozprawie w dniu 4 czerwca 2012 r. (k.532), na której pełnomocnik pozwanych wyjaśnił, że wszystkie żądania pozwu wzajemnego zgłasza jedynie pozwana E. M., zaś pozostali pozwani powództwa wzajemnego nie wnoszą. Poza tym, nie jest bez znaczenia, że E. M. została wymieniona jako strona procesu – powódka z pozwu wzajemnego w komparcji wyroku, co już samo przez się stwarza domniemanie, że wyrok w tym zakresie dotyczy tej strony.

Mając na uwadze powyższe, apelacja A. M., K. M. i J. M. w tym zakresie jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c., o czym orzeczono jak w punkcie III. sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach pełnomocnika z urzędu w postępowaniu z powództwa wzajemnego oparciu o treść § 15 w zw. z § 10 pkt 1 i § 6 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 3 cyt. rozporządzenia zawarto w punkcie V. sentencji.

E.Buczowska-Żuk D.Ryśtał M.Iwankiewicz